

Spis treści

WSTĘP 7

Prolog:

KOMISJA OŚWIATOWO-KULTURALNA	11
Jak planuje się rewolucję?	

Część pierwsza

WŁADZA (REŻYSERZY) 23

Rozdział I

SCENARIUSZ: *ramy systemowe* 25

I. 1. Definicja 25

I. 2. Zmiana systemowa 26

Modelowa „nowa rzeczywistość”

I. 3. Chronologia scenariusza (zarys) 39

Odwilż

Powrót do „scenariusza”: 1959-1967

Dygresja: patriotyzm socjalistyczny

Okres przejściowy: 1968-1971

Powrót do „scenariusza”: 1971-1975

Okres przejściowy: 1976-1981

Próby powrotu do „scenariusza”: 1982-1986

Upadanie PRL: 1987-1989

I. 4. Wnioski 67

Socjalistyczna socjalizacja

Fragmentaryczny totalizm

Rozdział II

GRANICE SCENARIUSZA 71

Ograniczenia strukturalne

II. 1. Religia. Walka o rząd dusz 72

Spór kulturowy

Etapy konfliktu

Odpowiedź Kościoła

Laicyzacja

Pyrrusowe zwycięstwo władzy

Świadomość religijna młodzieży

II. 2. W cieniu Zachodu 84

Nieszczelna żelazna kurtyna

Etapy oddziaływania Zachodu

II. 3. Drugie dno (nowej) rzeczywistości

Akceleracja dojrzewania

Młodość społeczeństwa

Przypisy do wstępu, prologu i części I 95

Część druga

ŻYCIE OFICJALNE (SCENA) 109

Rozdział I

WPLYW WŁADZY NA ŻYCIE SZKOLNE 111

I. 1. Struktury władzy 111

I. 2. Partia 112

Dołowi aktywiści

Ekskluzywizm POP

Początek końca

Partia bez fundamentów

I. 3. Związek 116

Zamach na ZNP

ZOZ

ZNP jako współgospodarz szkół

W trosce o przywileje

I. 4. Goście pokoju nauczycielskiego 122

Komitet Opiekuńczy

TPD, TSS, TKKS

ZBoWiD

Rozdział II

LOGOKRACJA, CZYLI JĘZYK ŻYCIA OFICJALNEGO 130

II. 1. Nowy język 130

II. 2. Tworzywa języka oficjalnego 132

Terminologia produkcyjna

Terminologia ideologiczno-filozoficzno-naukowa

Terminologia „patriotyzmu socjalistycznego”

II. 3. Mechanizmy objaśniania świata 136

„Rzeczywistość słowna”

Fetysze

Słowa fałszywe

Emocje

Pustosłowic

II. 4. Schematy logokracji 140

II. 5. Skutek logokracji 141

Rozdział III

LEKCJE. ZNACZENIE 143

III. 1. Powrót do przeszłości	143
III. 2. Przedmioty ideowo-polityczne	145
NoPiŚW i NoK	
PW – Służba Polsce	
NoS	
Wychowanie obywatelskie	
III. 3. Przedmioty humanistyczne	147
Język polski	
III. 4. Przedmioty przyrodnicze i ścisłe	156
Matematyka	
Biologia	
III. 5. Przedmioty uzupełniające	157
Plastyka	
Muzyka	

Rozdział IV

UROCZYSTOŚCI SZKOLNE. ŚWIĄTECZNY SCENARIUSZ 160

IV. 1. Parareligia	160
IV. 2. Kalendarz świąteczny	161
IV. 3. Migawka I: Dzień Dziecka	165
IV. 4. Migawka II: Choinka Noworoczna	167
Podmiana symboli	
Przywracanie tradycji	

Rozdział V

SOCJALISTYCZNA DYSCYPLINA SZKOLNA 171

V. 1. Nowe zasady	171
Zasada I: uświadomiony aktyw	
Zasada II: dobry kolektyw i zła jednostka	
Zasada III: współzawodnictwo	
Zasada IV: prace społeczne	
Zasada V: apel i samokrytyka	
V. 2. O karach i nagrodach	183
V. 3. Instytucja totalna?	184

Rozdział VI

PRZESTRZEŃ ŻYCIA OFICJALNEGO 186

VI. 1. Szkolna ikonosfera	186
Po wojnie – jeszcze jedna granica „scenariusza”	
Przestrzeń okaleczona	
Wspólna odbudowa	
W barwach socrealizmu	
Ciąg dalszy wizualnej propagandy	
Rytualizacja życia	
Symbole i antysymbole	

VI. 2. Strefy wydzielone 198

Izby Pamięci Narodowej
Biblioteka szkolna

VI. 3. Prywatyzacja przestrzeni oficjalnej 203

Enklawa
Palacze
Historia szkolnej toalety
Dźwięki i barwy prywatności

VI. 4. Rozszerzanie kręgów prywatności 207

Zabawa planowa
Promieniowanie prywatności
Cofanie się oficjalności
Anektowanie czasu szkolnego

Przypisy do części II 214

Część trzecia

ŻYCIE PRYWATNE (KULISY) 229

Rozdział I

NA POGRANICZU OFICJALNOŚCI I PRYWATNOŚCI 231

I. 1. Historia komunizmu: od potępienia do afirmacji rodziny 231

Rodzina socjalistyczna?
Wizja Marksa i Engelsa
Komunizm wojenny i NEP
Stalinizm
Początki Polski Ludowej
Jednolity front wychowania

I. 2. Techniki oddziaływania na rodziców 237

Presja
Komitety Rodzicielskie

Rozdział II

PRZEZ DZIURKĘ OD KLUCZA. ŻYCIE RODZINNE MŁODZIEŻY 244

II. 1. Zamiast wstępu 244

II. 2. Rodzina w oczach młodzieży 244

Najwyższa wartość?
Dyskretny feminizm
Partnerstwo: unikanie problemów?
O czym nie rozmawiano?

II. 3. O pozycji młodego człowieka w rodzinie: własny kąt i kieszonkowe 257

Znaczenie przestrzeni życia
Symbole własnej przestrzeni
Kieszonkowe

II. 4. Kryzys rodziny 266

Narastający niepokój

Alkoholizm

Rozwody

Samotna młodość

Mroczna strona (młodzieńczego) życia

Rozdział III

SEKRETNA HISTORIA MŁODOŚCI 273

III. 1. Tłumione troski 273

Sekrety dziewcząt

Sekrety chłopców

Burza hormonów

III. 2. Kłopotliwe milczenie 278

III. 3. Przed lustrem 279

Rozdział IV

CZAS WOLNY 281

IV. 1. Raczej wypoczynek zorganizowany 281

Bez życia prywatnego?

Historia „Ogniska”

Po 1956 r.

Jednak szkoła

Inicjatywy oddolne

Opinie młodzieży

IV. 2. Po powrocie ze szkoły 289

W cieniu szkoły

Dwa zastrzeżenia: środowisko, miejsce zamieszkania

IV. 3. Czas dla siebie? 293

Cztery tendencje

Stalinizm: bez czasu dla siebie?

Po 1956 r.: raczej mniej niż 3 godziny

Lata 70.: nadal około 3 godzin

Lata 80.: dwa dni wolne?

Rozdział V

CZAS (NIE CAŁKIEM) PRYWATNY 298

V. 1. Czas wolny umasowiony 298

Kino

Radio

Telewizja

Sport i turystyka: czas wolny czy zorganizowany?

Kilka atrakcji na co dzień

V. 2. Książki 311

V. 3. Bycie razem 317

Kawiarnie

Prywatki

Prywatność aż do bólu

Rozdział VI	
MODA MŁODZIEŻOWA	328
VI. 1. Uniformizacja	328
VI. 2. Juwenalizacja ubioru	331
Dżinsy, mini, T-shirt	
„Bitlekantropusy”	
Na luzie	
Manieryzm	
VI. 3. Skutki mody młodzieżowej	336
Rozdział VII	
LOGOANARCHIA	337
VII. 1. Przeciw językowi oficjalnemu	337
Splątanie języków	
Luz („wszystko lipa”)	
Neologizmy (czyli pure nonsense)	
Wulgaryzmy	
Anglicyzmy	
Muzyczne manifesty	
VII. 2. Juwenalizacja języka	343
Rozdział VIII	
MUZYKA MŁODZIEŻOWA	344
VIII. 1. Chaos zamiast muzyki	344
VIII. 2. Mocne uderzenie	345
VIII. 3. Młodość to muzyka	349
VIII. 4. Jarocin: „niepotrzebne CIA, niepotrzebna PZPR”	356
EPILOG	361
Przypisy do części III i epilogu	367
Aneksy	384
Bibliografia:	389
Wykaz skrótów	400
Indeks nazwisk	402